

SHKL:n Keinoemöväilyksen vetäjä Heli Lepo viettämässä upeaa päivää Menhammarissa. Kuva: Emine Lundsten

Kevätpäivä Menhammarissa

Tihkusateen saattamana saavuin yhteen Ruotsin maineikkaimmista, ellei jopa maineikkaampaan siittolaan, Menhammariin. Päivän agenda oli hyvin selvä: keskustelisimme kuinka Menhammarissa hoidetaan orpovarsoja, ja kuinka niille tarvittaessa järjestetään uusi keinoemä.

Minua kierrätti talleilla ja tiluksilla Emine Lundsten, jonka toimenkuva siittolassa on varsin moninainen. Emine mm. kuvaa Menhammarin varsat ja yksivuotiaat, sekä on ollut mukana alusta asti esimerkiksi Menhammar OnlineSales-nettihuutokaupan kehityksessä ja toteutuksessa.

Ensiksi tietysti katsastettiin oriit. Asiaankuuluvasti ensimmäisenä huomion sai 25-vuotias From Above. Valtavasti omaa isäänsä muistuttava Zoot Suitin poika näytti nauttivan sateisesta säästä huolimatta päivästään.

Sen viereisessä tarhassa orikatraan nuorin, Calgary Games leikkitteli kirmaillen. Seu-

raavaksi siirryimme Maharajahin luo, joka tarhaa Ready Expressin vieressä. Seuraavana Panne de Moteur ja rivin viimeisimpänä Nuncio.

Siirrytään varsinaiseen asiaan. Yhdessä tammatalissa nukkuivat edellispäivänä ja päivää aikaisemmin syntyneet varsat. Seuraavassa tallissa oli ainakin neljä pikkuvarsa emiensä kanssa. Kierros jatkui Granskogin tilalle, jossa olikin jo enemmän varsoja. Kaikkialla oli siistiä, tammät ja varsat hyväkuntoisia ja niin upeita, että pää menee pyörälle.

Keskustelin Granskogin tallipäällikön Felicia Westerin ja Menhammarissa vuodesta 1988 työskennelleen Yvonne Mattsonin

kanssa Menhammarin orpovarsatapauksista. Silmiinpistävää on, kuinka harvinaista siellä on, että pikkuvarsan emä kuolee tai ei pysty muutoin hoitamaan varsaansa. Viime ajoilta naiset muistivat vain muutaman orpovarsatapauksen. Viime vuonna oli esimerkiksi tapaus, missä varsa jouduttiin keisarinleikkaamaan emän menehdyttyä suolenkiertymän aiheuttamaan suolen repeytymään leikkauspöydälle. Ennenaikainen varsa oli ensin tehohoidossa Uppsalan eläinsairaalassa josta se vahvistuttuaan siirrettiin Menhammariin. Orpovarsan saapuminen ajoitettiin toisen tammän varsoamisen yhteyteen ja se valehtiin sikiövedellä ennen kun emä sai haistella varsa. Tamma

olikin jopa hieman kiinnostuneempi tästä orpovarsasta kuin omastaan. Ehkä siksi, kun oma vastasyntynyt varsa oli vielä heiveröisempi kuin jo hieman vahvistunut varsa. Lopputulema oli kuitenkin, että tamma hoiti molemmat varsat moitteettomasti.

Ruotsin keinoemovälitys

Ruotsissa toimii meidän keinoemovälityksen kaltainen Föl- och Ammajouren varso- miskauden aikana 20.8. saakka. Toiminnasta vastaa vuosittain 6 vaihtuvaa nimettyä ihmistä eri siittoloista ja palvelun tarjoaa Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Travhästen (ASVT), Swedish Warmblood Association (SWB) ja Svenska Hästavelsförbundet (SH).

Menhammarissa ei ole kertaakaan tarvinnut käyttää tätä kanavaa, vaan tarvittaessa keinoemä on löytynyt omista taikka asiakkaiden tammoista.

Ilmiselvästi Menhammarin rutiinit ja tapa hoitaa hevosia sekä osaava henkilökunta mahdollistavat siittolan loistavat tulokset ja vähäiset ongelmatilanteet.

Ori, jolla on oma lauma

Suuntasimme Chocolatierin valtakuntaan. Nyt 20-vuotias ori hoitaa siitosoriin tehtäviä omassa laumassaan astuen tammat "luomuna". Tällä hetkellä sillä oli yksi tamma, joka oli juuri todettu tiineeksi. Aikaisemmin laumassa on ollut muitakin tammoja ja ori on päässyt myös seuraamaan varsojensa elämää syntymästä asti erityisen läheltä. Tuollaisessa hevoslaumassa tammat hoitavat pomotuksen, ori nöyrästi tietää paikkansa ja joskus se on jopa hieman tammojen oikkujen armoilla.

– Chocolatier on loistava isä, kehuu Emine.

Chocolatierin viitoittamaa laumaelämää pääsee maistamaan myös Panne de Moteur, joka saa oman lauman toisaalle. Varsin kätevää varsinkin niitten oriitten kohdalla, joilla ei ole spermansiirtoja syystä taikka toisesta.

En ole tavannut vastaavaa missään vieraillemisani suurissa siittoloissa. Menhammarissa kokemukset ovat tästä tavasta pelkästään myönteisiä.

Vinkkejä Menhammarin tapaan

Pääsin haastattelemaan Menhammarin vastaavaa eläinlääkärinä Johan Hellanderia. Hänen mukaansa kaikki orpovarsat yhdistetään "kaksoseksi" varsallisen tammän hoidettavaksi. Hänen mielestään tapa on erityisen helppo, jopa ensikertalaisille.

Emine Lundsten, Your Highness, Bushy Tails sekä Eminent Orca-koira

– Kun tamma on varsomassa ja pitkälään, ensikertalaiset saattavat hakea turvaa ihmisestä eivätkä kyseenalaista ollenkaan ihmisen tuomaa orpovarsaa. Pikemminkin tammän oma varsa tulee esitellä tammalle hieman perusteellisemmin.

Hänen mukaansa orpovarsaa ei välttämättä tarvitse edes kostuttaa sikiövedellä tutustuttamisen helpottamiseksi.

– Kriittisin hetki on se, että varsa täytyy tuoda tammalle niin, että varsa on makuullaan kun tamma näkee sen ensimmäisen kerran, hän vakuuttaa.

– Jos tässä systeemissä on jotain riskiä, niin se on tammän oman varsan kannalta se, ettei se saa imettyä riittävästi ja että emä hoivaisi myös sitä yhtäläisesti kun tätä uutta varsaa, Hellander muistuttaa. Usein se oma varsa on huterampi alussa kuin orpovarsa, joka voi olla vaikka monen viikon ikäinen. Molempia varsoja lisäruokitaan niin kauan,

kun se on tarpeellista.

Suurissa siittoloissa on varsomiskauden aikaan henkilökuntaa ympäri vuorokauden, mikä helpottaa lisäruokinnan järjestämistä.

Mikäli sattuisi tapaus aivan kauden lopulla, Hellander yhdistäisi tammän ja varsan ns. Keinoemoprotokollan avulla mutta ilman tammalle tehtävää hierontaa. Hän ei koe, että sillä olisi merkittävää etua. Tärkeintä on, että tammalle annetaan luonnollista prostaglandiinia, joka aiheuttaa sivuoireita, kuten hikoamista. Sitä hikeä voidaan sitten hieman sivellä varsan päälle. "Hikipiikin" jälkeen annettavaa oksitosiinia hän pitää myös tärkeänä.

Hän painotti erityisesti ettei tässä tapauksessa milloinkaan saa tuoda varsaa suoraan tammän pään eteen. Suoraa turpa-katse-kontaktia tulee välttää ja esitellä varsa niin, että se menee ensin imemään ja on tammän vierellä. Mikäli tämä ei onnistu,

voidaan tammaa jonkun päivän ajan kehoittaa hyväksymään varsa. Mutta ellei tamma toimi niin kannattaa vaihtaa tammaa. Helpoaa kuin mikä, varsinkin kun on hyvin äidillisiä tammoja mistä valita! Huonomaitoista tammaa hän ei juurikaan lähde keinotekoisesti heruttamaan vaan hänen mielestään varsan lisäruokinta on paras ratkaisu.

Erikoisuus

Menhammarissa toimii hännänsoriina harvinainen kaspianhevonen, Mohtat, lempinimeltään Casper. Tämä rotu elää villinä Iranissa, josta Casperkin on aikanaan pyydystetty. Rotu on uhanalainen, sillä niiden elinalueet kutistuvat asutuksen myötä.

– Casper on erinomainen hännänsori, se on kuin poni, mutta ilman ponien ongelmia. Voi laiduntaa vapaasti kesällä ilman lihomisen taikka kaviokuumeen vaaraa, Emine selittää.

Menhammar on ottanut hännänsoriit avuksi tammojen kantavaksi saamisessa. Hännänsorin fyysinen läsnäolo tammojen läheisyydessä on tammojen kantavaksi saamisessa isossa osassa. Toisella tallilla Jocoson poika Tempura huolehtii vieraiden tammojen hännänsoriudesta.

Upea päivä Menhammarissa lähenee loppuaan, mutta pääsin vielä ihastelemaan Who's Whota. Ja ihastuttava se onkin, liityin siis Who's Whon suureen fanijoukkoon.

Tuhannet kiitokset kaikille Menhammarissa, todella antoisaa tavata vahvoja ammattilaisia ja saada keskustella heidän kanssaan. Kiitos myös SHKL opintomatkan rahoittamisesta!

Heli Lepo

p. 050 3097 555

SHKL:n Keinoemovälitys

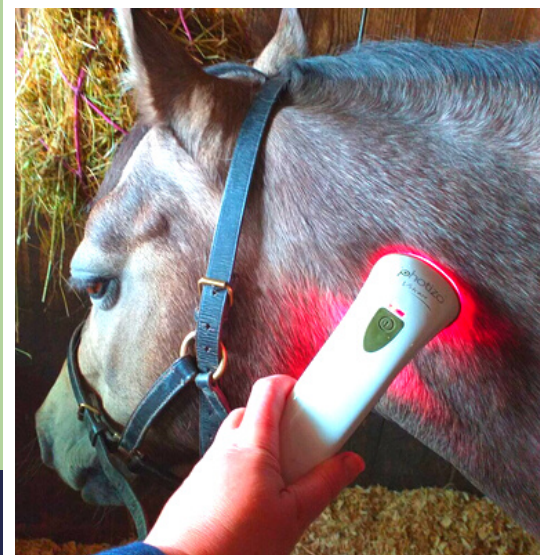
Kasvattajan apuna vuodesta 2000

From Above ja Calgary Games viettävät päivää omissa aitauksissaan

Menhammarissa hännänsoriina toimiva kaspianhevonen Mohtat aka Caspar.

PIENI PUTIIKKI TÄYNNÄ
TUTUSTUMISEN ARVOISIA TUOTTEITA

ihonline.fi

Uutta ja mielenkiintoista

